ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 29ης Απριλίου 2004 *

Στην υπόθεση C-91/01,

Ιταλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τους I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τον D. Del Gaizo, avvocato dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους V. Di Bucci και J. M. Flett, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως 2001/779/ΕΚ της Επιτροπής, της 15ης Νοεμβρίου 2000, σχετικά με την ενίσχυση που προτίθεται να χορηγήσει η Ιταλία υπέρ της εταιρίας Solar Tech SRL (ΕΕ 2001, L 292, σ. 45), στο μέτρο που έκανε δεκτή τη δυνατότητα εφαρμογής επί της ενισχύσεως αυτής της προσαυξήσεως του 15 % σε ακαθάριστο ισοδύναμο επιδοτήσεως για μικρομεσαίες επιχειρήσεις,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, A. Rosas και S. von Bahr (εισηγητής), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs,
γραμματέας: Múgica Arzamendi, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 5ης Ιουνίου 2003,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Σεπτεμβρίου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο της 19ης Φεβρουαρίου 2001, που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 21 Φεβρουαρίου 2001, η Ιταλική Δημοκρατία άσκησε, δυνάμει του άρθρου 230, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, προσφυγή με την οποία ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως 2001/779/ΕΚ της Επιτροπής, της 15ης Νοεμβρίου

2000, σχετικά με την ενίσχυση που προτίθεται να χορηγήσει η Ιταλία υπέρ της εταιρίας Solar Tech SRL (ΕΕ 2001 L 292, σ. 45, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), στο μέτρο που έκανε δεκτή τη δυνατότητα εφαρμογής επί της ενισχύσεως αυτής της προσαυξήσεως του 15 % σε ακαθάριστο ισοδύναμο επιδοτήσεως για μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Νομικό πλαίσιο

2 Στην πρώτη αιτιολογική σκέψη της συστάσεως 96/280/ΕΚ της Επιτροπής, της 3ης Απριλίου 1996, σχετικά με τον ορισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 107, σ. 4, στο εξής: σύσταση ΜΜΕ), που ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο των πραγματικών περιστατικών που αποτέλεσαν την αιτία της υπό κρίση προσφυγής, διευκρινίζεται ότι «η εφαρμογή του ολοκληρωμένου προγράμματος υπέρ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και της βιοτεχνίας [...] προϋποθέτει τη θέσπιση ενός συνεκτικού, ορατού και αποτελεσματικού πλαισίου, εντός του οποίου μπορεί να ενταχθεί η κοινοτική πολιτική υπέρ των ΜΜΕ».

3 Σύμφωνα με τη δέκατη τέταρτη αιτιολογική σκέψη της συστάσεως ΜΜΕ, «η τήρηση από την Επιτροπή, τα κράτη μέλη, την ΕΤΕπ (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων) και το ΕΤαΕ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων) του ίδιου ορισμού θα ενισχύσει τη συνοχή και την αποτελεσματικότητα των πολιτικών υπέρ των ΜΜΕ και, ως εκ τούτου, θα περιορίσει τους κινδύνους στρεβλώσεων του ανταγωνισμού».

4 Όσον αφορά τα κριτήρια προσδιορισμού των ΜΜΕ, στη δέκατη και δέκατη έβδομη αιτιολογική σκέψη της συστάσεως ΜΜΕ γίνεται λόγος, αντιστοίχως, περί του κριτηρίου του αριθμού απασχολουμένων προσώπων και περί του χρηματοοικονομικού κριτηρίου.

5 Εξάλλου, σύμφωνα με τη δέκατη όγδοη και εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της συστάσεως ΜΜΕ:

«ότι η ανεξαρτησία αποτελεί επίσης βασικό κριτήριο στο μέτρο που μια ΜΜΕ που ανήκει σε έναν μεγάλο όμιλο έχει πρόσβαση σε κεφάλαια και υποστήριξη που δεν τα έχουν στη διάθεσή τους οι ίσου μεγέθους ανταγωνιστές της· ότι είναι επίσης απαραίτητο να αποκλειστούν οι νομικοί φορείς οι οποίοι απαρτίζονται από ΜΜΕ που σχηματίζουν ομάδα η οικονομική ισχύς της οποίας είναι μεγαλύτερη από αυτήν μιας ΜΜΕ·

ότι, όσον αφορά το κριτήριο της ανεξαρτησίας, τα κράτη μέλη, η ΕΤΕπ και το ΕΤαΕ πρέπει να φροντίσουν ώστε ο ορισμός να μην καταστρατηγείται από τις επιχειρήσεις οι οποίες, ενώ τυπικά πληρούν το κριτήριο αυτό, ελέγχονται στην πραγματικότητα από μία μεγάλη επιχείρηση ή από κοινού από περισσότερες μεγάλες επιχειρήσεις

ότι τα μερίδια που κατέχουν δημόσιες εταιρείες συμμετοχών ή εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου δεν αλλοιώνουν τα χαρακτηριστικά μιας ΜΜΕ και, επομένως, μπορούν να αγνοηθούν· το ίδιο ισχύει για τα μερίδια που κατέχουν θεσμικοί επενδυτές, οι οποίοι συνήθως διατηρούν μιαν "εξ αποστάσεως" σχέση με την εταιρεία στην οποία έχουν επενδύσει·

ότι πρέπει να επιλυθεί το πρόβλημα των μετοχικών εταιρειών οι οποίες, αν και είναι ΜΜΕ δεν μπορούν να δηλώσουν με ακρίβεια τη σύνθεση της μετοχικής τους βάσης λόγω της διασποράς του κεφαλαίου τους και της ανωνυμίας των μετόχων τους και, επομένως, δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν αν πληρούν το κριτήριο της ανεξαρτησίας».

6 Σύμφωνα με την εικοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη της συστάσεως ΜΜΕ:

«[...] πρέπει να καθοριστούν αρκετά αυστηρά κριτήρια για τον ορισμό των ΜΜΕ, ώστε τα μέτρα που προορίζονται γι' αυτές να ευνοούν πράγματι τις επιχειρήσεις για τις οποίες το μέγεθος αποτελεί μειονέκτημα.»

7 Το άρθρο 1, πρώτη περίπτωση, της συστάσεως ΜΜΕ ορίζει:

«Συνιστάται στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας καθώς και στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων:

— να συμμορφωθούν με τις διατάξεις του άρθρου 1 του παραρτήματος για τα προγράμματά τους τα οποία προορίζονται για τις "ΜΜΕ"[...]».

8 Στο άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 3, του παραρτήματος της συστάσεως ΜΜΕ, με τίτλο «Ορισμός των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που ενέκρινε η Επιτροπή», προβλέπεται, στο άρθρο του 1, παράγραφοι 1 και 3:

«1. Ως μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που στο εξής θα καλούνται «ΜΜΕ», ορίζονται οι επιχειρήσεις οι οποίες:

— απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους,

— έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 40 εκατομμύρια ECU ή έχουν ετήσιο συνολικό ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 27 εκατομμύρια ECU,

— και πληρούν το κριτήριο της ανεξαρτησίας, όπως ορίζεται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου.

[...]

3. Ανεξάρτητες επιχειρήσεις είναι εκείνες που δεν ανήκουν, κατά ποσοστό 25 % ή περισσότερο του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου, σε μία επιχείρηση ή, από κοινού, σε περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στους ορισμούς της ΜΜΕ ή της μικρής επιχείρησης (ανάλογα με την περίπτωση). Υπέρβαση αυτού του ανώτατου ορίου επιτρέπεται στις εξής δύο περιπτώσεις:

— αν η κυριότητα της επιχείρησης ανήκει σε δημόσιες εταιρείες συμμετοχών, σε εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου ή θεσμικούς επενδυτές, και υπό τον όρο ότι δεν ασκείται έλεγχος ούτε ατομικά ούτε από κοινού,

— αν το κεφάλαιο είναι διεσπαρμένο κατά τέτοιον τρόπο ώστε να μην είναι δυνατόν να καθοριστεί ποιος το κατέχει και αν η επιχείρηση δηλώνει ότι μπορεί εύλογα να υποθέσει ότι δεν ανήκει, κατά ποσοστό 25 % ή περισσότερο, σε μία επιχείρηση ή, από κοινού, σε περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στους ορισμούς της ΜΜΕ ή της μικρής επιχείρησης (ανάλογα με την περίπτωση).»

9 Το σημείο 1.2 της ανακοινώσεως 96/C 213/04 της Επιτροπής όσον αφορά το κοινοτικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΕΕ 1996, C 213, σ. 4, στο εξής: πλαίσιο ΜΜΕ), που ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο των πραγματικών περιστατικών στην υπό κρίση υπόθεση, που αποτέλεσαν την αιτία της, έχει ως εξής:

«Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνήλθε στις Κάννες τον Ιούνιο του 1995 υπενθύμισε στα συμπεράσματά του τον καθοριστικό ρόλο των ΜΜΕ για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και, γενικότερα, για την κοινωνική σταθερότητα και την ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων. Είναι ωστόσο γενικά δεκτό ότι οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν ορισμένα μειονεκτήματα που μπορούν να εμποδίσουν την ανάπτυξή τους [...]. Οι δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση στις κεφαλαιαγορές και σε πιστωτικές διευκολύνσεις αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα μειονεκτήματα και οφείλονται κατά κύριο λόγο στην ανεπαρκή πληροφόρηση, στις επιφυλάξεις των χρηματοπιστωτικών αγορών να αναλάβουν τους σχετικούς κινδύνους και στις περιορισμένες εγγυήσεις που μπορούν να παράσχουν οι ΜΜΕ. Οι ανεπαρκείς πόροι των ΜΜΕ περιορίζουν επίσης τις δυνατότητες πρόσβασής τους στις αναγκαίες πληροφορίες, ιδίως όσον αφορά τις νέες τεχνολογίες και τις δυνητικές αγορές. Η εφαρμογή, τέλος, νέων ρυθμίσεων συνεπάγεται συχνά ηυξημένο κόστος για τις επιχειρήσεις αυτές. Οι ατέλειες της αγοράς που παρεμποδίζουν την επιθυμητή από κοινωνική άποψη ανάπτυξη των ΜΜΕ δικαιολογούν την παραδοσιακά ευνοϊκή προσέγγιση της Επιτροπής στο θέμα των κρατικών ενισχύσεων υπέρ των ΜΜΕ, υπό την προϋπόθεση ότι, σύμφωνα με το άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ΄ της Συνθήκης [ΕΚ], οι ενισχύσεις αυτές δεν στρεβλώνουν τους όρους των συναλλαγών σε βαθμό δυσανάλογο σε σχέση με τη συμβολή τους στην υλοποίηση κοινοτικών στόχων. [...]»

10 Στο σημείο 3.1 του πλαισίου ΜΜΕ διευκρινίζεται ότι «[η] Επιτροπή θα τηρεί τις κατευθύνσεις του παρόντος πλαισίου όταν θα εξετάζει αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή της παρέκκλισης του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ΄, στις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται σε ΜΜΕ».

11 Στο σημείο 3.2 του πλαισίου ΜΜΕ, που φέρει τον τίτλο «Ορισμός των ΜΜΕ» ορίζεται, στην πρώτη και τέταρτη παράγραφο, ότι:

«Για την εφαρμογή του παρόντος πλαισίου, οι ΜΜΕ νοούνται κατά την έννοια της σύστασης [ΜΜΕ]. […]

[…]

Τα τρία κριτήρια (αριθμός απασχολούμενων, κύκλος εργασιών ή ισολογισμός, ανεξαρτησία) λαμβάνονται υπόψη σωρευτικά, δηλαδή πρέπει να πληρούνται ταυτόχρονα και τα τρία. Το κριτήριο της ανεξαρτησίας, σύμφωνα με τον οποίο μεγάλη επιχείρηση δεν μπορεί να κατέχει 25 % ή περισσότερο του κεφαλαίου της ΜΜΕ, εμπνέεται από την πρακτική πολλών κρατών μελών, στα οποία το ποσοστό αυτό θεωρείται το κατώτατο όριο πέραν του οποίου ο έλεγχος είναι δυνατός. Για να λαμβάνονται υπόψη μόνον οι επιχειρήσεις που είναι πραγματικά ανεξάρτητες ΜΜΕ, πρέπει να εξαιρούνται οι νομικές μορφές ΜΜΕ που συνιστούν οικονομικό όμιλο του οποίου η ισχύς υπερβαίνει εκείνη μιας ΜΜΕ. Για τον υπολογισμό των κατώτατων ορίων αριθμού απασχολούμενων και χρηματοοικονομικών μεγεθών, πρέπει επομένως να αθροίζονται τα ποσοτικά στοιχεία της δικαιούχου επιχείρησης και όλων των επιχειρήσεων των οποίων αυτή κατέχει άμεσα ή έμμεσα 25 % ή περισσότερο του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου.»

12 Στο σημείο 4.2.1 του πλαισίου ΜΜΕ, με τίτλο «Ενισχύσεις για επενδύσεις σε πάγια στοιχεία», στο τέταρτο εδάφιό του διευκρινίζεται ότι:

«*Στις ενισχυόμενες περιοχές*, η Επιτροπή θα μπορεί να εγκρίνει υπέρ ΜΜΕ ενισχύσεις οι οποίες υπερβαίνουν το επίπεδο της περιφερειακής ενίσχυσης για επενδύσεις που έχει εγκρίνει για τις μεγάλες επιχειρήσεις στην εν λόγω περιοχή

[...]

— κατά 15 ποσοστιαίες μονάδες σε ακαθάριστους όρους σε περιοχές του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο α', υπό τον όρο ότι η συνολική ενίσχυση δεν υπερβαίνει το 75 % σε καθαρούς όρους.»

13 Σύμφωνα με το σημείο 1.4 της ανακοινώσεως 98/C 107/05 της Επιτροπής, σχετικά με το πολυτομεακό πλαίσιο για τις περιφερειακές ενισχύσεις προς μεγάλα επενδυτικά σχέδια (ΕΕ 1998, C 107, σ. 7, στο εξής: πολυτομεακό πλαίσιο):

«Βάσει του πλαισίου η Επιτροπή θα αποφασίζει το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο έντασης ενίσχυσης κατά περίπτωση, για επενδυτικά σχέδια υπαγόμενα στην υποχρέωση κοινοποίησης πράγμα που ενδεχομένως να οδηγήσει σε εντάσεις ενίσχυσης κάτω από το ισχύον περιφερειακό ανώτατο όριο. [...]»

Το ιστορικό της διαφοράς και η προσβαλλόμενη απόφαση

14 Με έγγραφο της 24ης Νοεμβρίου 1999, η Ιταλική Δημοκρατία κοινοποίησε στην Επιτροπή σχέδιο ενισχύσεως υπέρ της Solar Tech Srl (στο εξής: Solar Tech), το οποίο συνίστατο σε χαριστική επιδότηση όσον αφορά την κατασκευή εργοστασίου για την παρασκευή επιστρώματος άμορφου πυριτίου και την παραγωγή ηλιακών συστοιχιών εργοστασίου κείμενου στην Manfredonia (Ιταλία), η οποία ανήκει στην περιφέρεια της Foggia, περιφέρεια στην οποία χορηγούνταν ενισχύσεις βάσει του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο α', ΕΚ.

15 Με έγγραφο της 4ης Απριλίου 2000, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ιταλική Κυβέρνηση σχετικά με την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ σχετικά με την εν λόγω ενίσχυση.

16 Μετά το πέρας της διαδικασίας αυτής, η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλομένη απόφαση.

17 Από τις αιτιολογικές σκέψεις 7 και 8 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι το 24 % των μεριδίων στη Solar Tech ανήκει στην Permasteelisa SpA (στο εξής: Permasteelisa), μητρική εταιρία του ομίλου Permasteelisa, η οποία ασκεί ενεργό δραστηριότητα στον τομέα των συνεχών προσόψεων και άλλων επιστρώσεων για μεγάλα πολεοδομικά έργα.

18 Στις αιτιολογικές σκέψεις 34 έως 36 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο μέρος που φέρει τον τίτλο «Η πλαισίωση των ενισχύσεων υπέρ των ΜΜΕ», η Επιτροπή έχει διευκρινίσει:

«(34) Το πλαίσιο των ενισχύσεων υπέρ των ΜΜΕ εξηγεί στο σημείο 1.2 ότι οι ΜΜΕ, που διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη σύσταση θέσεων εργασίας, πρέπει να αντιμετωπίσουν ορισμένα μειονεκτήματα τα οποία μπορούν να δυσχεράνουν την ανάπτυξή τους. Μεταξύ των μειονεκτημάτων αυτών αναφέρονται οι δυσχέρειες πρόσβασης σε κεφάλαια και σε πιστώσεις, οι δυσχέρειες πρόσβασης στην πληροφόρηση, οι νέες τεχνολογίες, οι δυνητικές αγορές, το κόστος που απορρέει από νέες κανονιστικές ρυθμίσεις κ.λπ.

(35) Έτσι, η προσαύξηση των ποσών των ενισχύσεων που προβλέπονται υπέρ των ΜΜΕ αιτιολογείται, πέραν της συμβολής των ΜΜΕ στο κοινό συμφέρον, από την αναγκαιότητα αντιστάθμισης των μειονεκτημάτων από τα οποία πάσχουν οι ΜΜΕ ενόψει του θετικού ρόλου τον οποίο

διαδραματίζουν. Πάντως, έχει σημασία να διασφαλισθεί ότι αυτή η προσαύξηση ενίσχυσης θα προορίζεται πράγματι για επιχειρήσεις που πάσχουν από τα μειονεκτήματα αυτά. Ειδικότερα, ο χρησιμοποιούμενος ορισμός των ΜΜΕ πρέπει να περιορίζει την έννοια των ΜΜΕ κατά τρόπο ώστε να περιλαμβάνει το σύνολο των επιχειρήσεων που παράγουν τα αναμενόμενα θετικά εξωτερικά αποτελέσματα και πάσχουν από τα μειονεκτήματα που περιγράφηκαν παραπάνω και να μην περιλαμβάνονται παρά μόνον αυτές. Κατά συνέπεια, ο ορισμός αυτός δεν μπορεί να διευρυνθεί ώστε να περιλάβει τις πολυάριθμες επιχειρήσεις μεγαλύτερων διαστάσεων, που δεν παρουσιάζουν υποχρεωτικά τα θετικά εξωτερικά αποτελέσματα ή τα μειονεκτήματα που χαρακτηρίζουν τον τομέα ΜΜΕ. Πράγματι, οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε αυτές τις τελευταίες επιχειρήσεις κινδυνεύουν να στρεβλώσουν περισσότερο τις συνθήκες του ανταγωνισμού και τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.

Η αρχή αυτή απορρέει από την εικοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη της σύστασης [ΜΜΕ]

[...]

(36) Κατά συνέπεια, βάσει των αρχών αυτών, πρέπει να καθοριστεί το αν η Solar Tech ανταποκρίνεται στα κριτήρια των ΜΜΕ. Λοιπόν, η επιχείρηση αυτή δεν πληροί τους όρους για να μπορεί να επωφεληθεί της προσαύξησης των ενισχύσεων που προβλέπεται υπέρ των ΜΜΕ.

Πράγματι, από οικονομικής απόψεως, η Solar Tech πρέπει να θεωρηθεί ως επιχείρηση που αποτελεί τμήμα του ομίλου Permasteelisa, που είναι μια μεγάλη επιχείρηση, έστω και αν η Permasteelisa κατέχει μόνο το 24 % της Solar Tech. Όμως, χάρη στους οικονομικούς, χρηματοπιστωτικούς και οργανικούς δεσμούς που υπάρχουν μεταξύ των δύο ευκαιριών, η Solar Tech δεν πάσχει, ή μόνο σε πολύ μικρό βαθμό, από τα μειονεκτήματα από τα οποία συνήθως πάσχουν οι ΜΜΕ και τα οποία αποτελούν έναν από τους βασικούς λόγους της προσαύξησης του μέγιστου ποσού της ενίσχυσης υπέρ των επιχειρήσεων αυτών.»

19 Στις αιτιολογικές σκέψεις 37 έως 39 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή ανέλυσε τους υφιστάμενους μεταξύ της Solar Tech και του ομίλου Permasteelisa δεσμούς. Στην αιτιολογική σκέψη 37 της εν λόγω αποφάσεως, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι από την κοινοποίηση του σχεδίου κρατικών ενισχύσεων προκύπτει ότι η Solar Tech πρέπει να θεωρηθεί ως εταιρία αποτελούσα μέρος του ομίλου Permasteelisa, εφόσον σ' αυτό αναφέρεται ότι η βασική ιδέα της σχετικής επένδυσης είναι ότι ο όμιλος Permasteelisa, που είναι ηγετική επιχείρηση σε παγκόσμιο επίπεδο στον τομέα της παραγωγής και τοποθέτησης επιστρώσεων για μεγάλα έργα υποδομής, επιθυμεί, με το μέσο αυτό, να διευρύνει την κλίμακα των προϊόντων της.

20 Στην εν λόγω αιτιολογική σκέψη 38, η Επιτροπή αναφέρει ότι από την κοινοποίηση προκύπτει επίσης ότι τα φυσικά πρόσωπα μέτοχοι ή/και διευθύνοντες της Solar Tech είναι επίσης μέτοχοι ή/και διευθύνοντες της Permasteelisa, και τούτο εφόσον:

— ο ιδρυτής και βασικός μέτοχος του ομίλου Permasteelisa, ο οποίος ασκεί καθήκοντα γενικού διευθυντή, κατέχει το 46 % της Solar Tech και είναι το μόνο μέλος του διοικητικού συμβουλίου,

— ο πρόεδρος του ομίλου Permasteelisa κατέχει το 15 % της Solar Tech και

— ένα μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Permasteelisa, που είναι επίσης πρόεδρος εταιρίας του ομίλου, κατέχει επίσης το 15 % της Solar Tech.

21 Στα ανωτέρω προστίθεται, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 39 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το γεγονός ότι η Permasteelisa κατέχει το 24 % της Solar Tech.

22 Στις αιτιολογικές σκέψεις 40 έως 43 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εξέτασε το ζήτημα μήπως η Solar Tech έπασχε από τα τυπικά μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ, όπως οι δυσχέρειες προσβάσεως στο κεφάλαιο, στην πίστωση, στην πληροφόρηση καθώς και στις νέες τεχνολογίες. Στην εν λόγω αιτιολογική σκέψη 40 της σχετικής αποφάσεως, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, χάρη στους πολύ στενούς δεσμούς που υφίστανται μεταξύ της Permasteelisa και της Solar Tech, η τελευταία δεν αντιμετωπίζει τα μειονεκτήματα αυτά.

23 Προκειμένου περί των δυσχερειών προσβάσεως στο κεφάλαιο και στην πίστωση, η Επιτροπή διευκρινίζει, στην αιτιολογική σκέψη 41, ότι, στα έγγραφα που χρησίμευσαν ως βάση της έρευνας του σχεδίου ενισχύσεως από την Ιταλική Δημοκρατία, αναφέρεται ότι, όσον αφορά ίδιους πόρους, τα απαραίτητα στη Solar Tech κεφάλαια είναι δυνατό να συλλεγούν βάσει των δυνατοτήτων της Permasteelisa.

24 Ομοίως, από την αιτιολογική σκέψη 42 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, χάρις στους οικονομικούς, χρηματοπιστωτικούς και οργανωτικούς δεσμούς της με την Permasteelisa, η Solar Tech δεν αντιμετωπίζει τους φραγμούς εισόδου που χαρακτηρίζουν τον τομέα αυτόν. Πράγματι:

— αφενός, έχει πρόσβαση σε εταίρους που διαθέτουν την απαραίτητη τεχνολογία, και

— αφετέρου, όσον αφορά τη διανομή των προϊόντων, η Ιταλική Δημοκρατία ανέφερε ότι η Solar Tech θα πωλήσει τμήμα της παραγωγής της (20 έως 30 %) στην Permasteelisa και θα μπορεί να επωφεληθεί από τις επαφές αυτής της τελευταίας με τους πελάτες στον τομέα των ακινήτων, πράγμα που θα επιτρέψει στην Solar Tech να απευθυνθεί στην παγκόσμια αγορά.

25 Εξ αυτού, η Επιτροπή κατέληξε, στην αιτιολογική σκέψη 50 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο συμπέρασμα ότι «Solar Tech δεν μπορεί να επωφεληθεί της προσαύξησης υπέρ των ΜΜΕ διότι, λόγω των οικονομικών, χρηματοπιστωτικών και οργανικών της δεσμών με την Permasteelisa, δεν πάσχει από τα τυπικά μειονεκτήματα των ΜΜΕ στις οποίες αναφέρεται η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση. Κατά συνέπεια, η προσαύξηση του 15 % του ακαθάριστου ισοδυνάμου επιδοτήσεως υπέρ των ΜΜΕ δεν εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση.»

26 Σύμφωνα με το άρθρο 1 του διατακτικού μέρους της προσβαλλομένης αποφάσεως:

«Η κρατική ενίσχυση που προτίθεται να εκτελέσει η Ιταλία υπέρ της Solar Tech SRL, για ποσό ύψους 42 788 290 ευρώ, είναι ασυμβίβαστη προς την κοινή αγορά στο βαθμό που η έντασή της είναι ανώτερη της μέγιστης αποδεκτής έντασης στη συγκεκριμένη περίπτωση (40 % του ακαθάριστου ισοδυνάμου επιδοτήσεως).

Για τον λόγο αυτό, η εν λόγω ενίσχυση δεν μπορεί να εκτελεστεί πέραν του ορίου που αντιστοιχεί σε ένταση 40 % του ακαθάριστου ισοδυνάμου επιδοτήσεως.»

Αιτήματα των διαδίκων

27 Η Ιταλική Δημοκρατία ζητεί από το Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση στο μέτρο που με αυτή δεν επιτράπηκε η εφαρμογή της προσαύξησης του 15 % του ακαθαρίστου ισοδυνάμου επιδοτήσεως, που προβλέπεται για τις ΜΜΕ, της χορηγηθείσας ενισχύσεως·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

28 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη

— και να καταδικάσει την Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Επί της προσφυγής

29 Με τον μόνο λόγο της ακυρώσεως, η Ιταλική Δημοκρατία αμφισβητεί το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι η Solar Tech δεν πρέπει να τύχει της προσαυξήσεως του 15 % σε ακαθάριστο ισοδύναμο επιδοτήσεως υπέρ των ΜΜΕ.

30 Αυτός ο μόνος λόγος αποτελείται από τρία σκέλη, αντλούμενα, αντιστοίχως, από παράβαση της κοινοτικής νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων στις ΜΜΕ, από παράβαση του άρθρου 88, παράγραφος 1, ΕΚ καθώς και από παραβίαση των αρχών της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της νομικής ασφάλειας.

Όσον αφορά την κοινοτική νομοθεσία σχετικά με κρατικές ενισχύσεις προς τις ΜΜΕ

Επιχειρήματα των διαδίκων

31 Η Ιταλική Δημοκρατία ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε σε ορισμό της εννοίας των ΜΜΕ ο οποίος δεν αντιστοιχεί σ' αυτόν που προβλέπεται τόσο στο πλαίσιο ΜΜΕ όσο και στη σύσταση ΜΜΕ.

32 Πάντως, η Solar Tech πληροί όλες τις προϋποθέσεις του άρθρου 1, παράγραφοι 1 και 3, του παραρτήματος της συστάσεως ΜΜΕ και του σημείου 3.2, πρώτο και τρίτο εδάφιο, του πλαισίου ΜΜΕ, πράγμα που, εξάλλου, ρητώς αναγνώρισε η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 44 της προσβαλλομένης αποφάσεως, όπου διευκρίνισε ότι η «καθαρά τυπική» τήρηση των εν λόγω κριτηρίων δεν αποτελεί επαρκές στοιχείο για να δικαιολογήσει την προσαύξηση της προβλεπομένης υπέρ των ΜΜΕ ενισχύσεως.

33 Στηρίζοντας την προσβαλλομένη απόφαση σε έννοια των ΜΜΕ στην οποία δεν λαμβάνονται υπόψη αποκλειστικώς τα κριτήρια που προβλέπονται στην κοινοτική νομοθεσία σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στις ΜΜΕ, η Επιτροπή έχει παραβεί τους κανόνες της εν λόγω νομοθεσίας οι οποίοι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, έχουν δεσμευτική ισχύ (βλ., ιδίως, την απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2000, C-288/96, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-8237, σκέψη 65). Πράγματι, τα προβλεπόμενα στη σχετική κοινοτική νομοθεσία κριτήρια όσον αφορά τον ορισμό τέτοιων ενισχύσεων στις ΜΜΕ έχουν διατυπωθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην παρέχεται στην Επιτροπή, προκειμένου περί του ορισμού της έννοιας των ΜΜΕ και της εφαρμογής της προσαυξήσεως, η παραμικρή δυνατότητα συμπληρωματικής εκτιμήσεως, εκτός των καθορισμένων από τη σχετική νομοθεσία ορίων, ούτε σε σχέση με τους οικονομικούς, χρηματοπιστωτικούς και οργανικούς δεσμούς της εν λόγω ΜΜΕ ούτε σε σχέση με θετικά εξωτερικά αποτελέσματα ή μειονεκτήματα που χαρακτηρίζουν τον οικείο τομέα.

34 Η σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις υπέρ των ΜΜΕ κοινοτική νομοθεσία αποκλείει, κατά τρόπο οριστικό, την αρνητική επίπτωση στην έννοια των ΜΜΕ εσωτερικών συμμετοχών στο όριο του 25 % ή συμμετοχών από πρόσωπα που δεν θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως επιχειρήσεις, όπως τα φυσικά πρόσωπα, ως προς τα οποία ο ορισμός, των ΜΜΕ σε αντίθεση με άλλες κοινοτικές διατάξεις σχετικά με συγκέντρωση και έλεγχο επιχειρήσεων, δεν κάνει καμιά αναφορά.

35 Εξάλλου, η δοθείσα με τις αιτιολογικές σκέψεις της προσβαλλομένης αποφάσεως ερμηνεία της εννοίας των ΜΜΕ δεν μπορεί να στηρίζεται στη δέκατη όγδοη, δέκατη ένατη και εικοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη της συστάσεως ΜΜΕ, και τούτο για τον λόγο ότι οι περιλαμβανόμενες σ' αυτές αρχές, σκοποί και παρατηρήσεις χρησιμεύουν αποκλειστικώς για να προαναγγείλουν τις ενδείξεις που περιέχει το διατακτικό μέρος καθώς και το παράρτημα αυτής της συστάσεως και να υποδηλώσουν τους λόγους της επιλογής των κριτηρίων αυτού του παραρτήματος. Οι εν λόγω σκέψεις δεν μπορούν να αποτελέσουν τη βάση μιας κατά το μάλλον ή ήττον ευρείας ερμηνείας των τελευταίων.

36 Προκειμένου περί του επιχειρήματος της Επιτροπής που αντλείται από το σημείο 4.2.1, τέταρτο εδάφιο, του πλαισίου ΜΜΕ, κατά το οποίο η τελευταία «θα μπορεί» να επιτρέψει την προσαύξηση του 15 %, η Ιταλική Δημοκρατία ισχυρίζεται ότι η εξ αυτού απορρέουσα εξουσία εκτιμήσεως έχει σχέση όχι με τον καθορισμό του ορίου πέραν του οποίου η συμμετοχή στο κεφάλαιο μιας επιχειρήσεως δεν επιτρέπει πλέον να θεωρείται αυτή ως ΜΜΕ, αλλά μάλλον με θεωρήσεις εμπίπτουσες στο πλαίσιο άλλων εκτιμήσεων που πρέπει να γίνονται δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΕΚ.

37 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι στήριξε την άρνησή της να επιτρέψει την προσαύξηση του 15 % σε ακαθάριστο ισοδύναμο επιδοτήσεως υπέρ των ΜΜΕ σε δύο λόγους οι οποίοι, όμως, συνδέονται μεταξύ τους και έχουν συντελέσει, τόσο ο ένας όσο και ο άλλος, στην εν λόγω άρνηση. Αφενός, η Solar Tech, ενόψει της ανάγκης προλήψεως καταχρηστικών νομικών συστημάτων σκοπούντων στην παραχάραξη του ορισμού των ΜΜΕ που έχει δοθεί με τη σύσταση ΜΜΕ, δεν αποτελεί ΜΜΕ κατά την έννοια της ισχύουσας κοινοτικής

νομοθεσίας. Εξάλλου, ανεξαρτήτως του τυπικού χαρακτηρισμού της Solar Tech ως ΜΜΕ, δεν υφίσταται κανένας λόγος που να επιτρέπει όσον αφορά την περίπτωσή της την προβλεπόμενη από το πλαίσιο ΜΜΕ προσαύξηση, και τούτο για τον λόγο ότι η εν λόγω επιχείρηση δεν πάσχει από τα μειονεκτήματα που χαρακτηρίζουν τις ΜΜΕ.

38 Προκειμένου περί της εννοίας των ΜΜΕ, που αποτελεί τον πρώτο λόγο της αρνήσεως της προσαυξήσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι από την προσβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι η Solar Tech δεν πληροί το κριτήριο ανεξαρτησίας και ότι, στην αιτιολογική σκέψη 35 της εν λόγω αποφάσεως, το εν λόγω κοινοτικό όργανο ερμηνεύει το εν λόγω κριτήριο κάνοντας αναφορά τόσο στη ratio legis της σχετικής ρυθμίσεως όσο και στις αιτιολογικές σκέψεις της συστάσεως ΜΜΕ. Όσον αφορά την ratio legis, θα πρέπει να διασφαλίζεται προσεκτικά, για κάθε περίπτωση, ότι η επιχείρηση πάσχει πράγματι από μειονεκτήματα λόγω της καταστάσεως των ΜΜΕ και ότι πράγματι διαδραματίζει τον θετικό ρόλο που παίζουν οι ΜΜΕ στην οικονομία της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Όσον αφορά τη σύσταση ΜΜΕ, θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη η εικοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη αυτής, όπως παρατίθεται στην προσβαλλομένη απόφαση, καθώς και η δέκατη ένατη αιτιολογική σκέψη της ίδιας αυτής συστάσεως, η οποία είναι εξίσου σημαντική.

39 Εν προκειμένω, το χρησιμοποιηθέν για τη σύσταση της Solar Tech και για τη σύνθεση του εταιρικού κεφαλαίου της τέχνασμα προδήλως αποσκοπεί στη διασφάλιση των προβλεπομένων για τις ΜΜΕ αντισταθμιστικών πλεονεκτημάτων σε μια εταιρία η οποία αποτελεί μέρος ομίλου μεγάλων διαστάσεων που ουδόλως πάσχει από τα τυπικά μειονεκτήματα των ΜΜΕ. Η Solar Tech ελέγχεται, στην πραγματικότητα από μια μεγάλη επιχείρηση και, ως εκ τούτου, έστω και αν πληροί τις τυπικές παραμέτρους του άρθρου 1 του παραρτήματος της συστάσεως ΜΜΕ, πρόκειται για πρόδηλη περίπτωση καταστρατηγήσεως του νόμου.

40 Προκειμένου περί του ζητήματος της εγκρίσεως της προβλεπόμενης για τις ΜΜΕ προσαυξήσεως, που αποτελεί τον δεύτερο λόγο της αρνήσεως προσαυξήσεως, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, κατά την εκτίμηση του συμβατού με την κοινή αγορά ενός σχεδίου κρατικής ενισχύσεως, το εν λόγω κοινοτικό όργανο διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, της οποίας η άσκηση συνεπάγεται οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα εκτιμήσεις οι οποίες πρέπει να γίνονται σε κοινοτική αλληλουχία. Η ύπαρξη πλαισίων κατ' ουδέν μεταβάλλει τη φύση αυτής της εκτιμήσεως.

41 Όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, η Επιτροπή υπενθυμίζει επίσης ότι, όπως καταφαίνεται από το σημείο 1.4 του πολυτομεακού πλαισίου, αυτή καθορίζει, κατά περίπτωση, την έκταση της μεγίστης επιτρεπομένης ενίσχυσης για τα εξαρτώμενα από την υποχρέωση γνωστοποιήσεως σχέδια, έκταση η οποία μπορεί, όπως είναι επόμενο, να μη φθάνει το ισχύον για την οικεία περιφέρεια ανώτατο όριο και ότι, όσον αφορά το πλαίσιο ΜΜΕ, σύμφωνα με το σημείο της 4.2.1 αυτού μπορεί αυτή να επιτρέπει την προσαύξηση του 15 %, χωρίς ωστόσο να υποχρεούται και να το πράττει.

42 Όσον αφορά την απορρέουσα από τη διάταξη αυτή διακριτική εξουσία, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι για τη διαμόρφωση της συγκεκριμένης εκτάσεως της επιτρεπομένης περιφερειακής ενισχύσεως πρέπει να εκτιμάται η κατάσταση της αγοράς. Πράγματι, υφίστανται επιτακτικοί λόγοι που ωθούν στον περιορισμό του ποσού της οικείας ενισχύσεως, και τούτο για τον λόγο ότι η ενίσχυση που χορηγείται σε μια μεγάλη επιχείρηση, έστω και αν αυτή εμφανίζεται υπό το προσωπείο μιας ΜΜΕ, συνεπάγεται στρεβλωτικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα, σαφώς μεγαλύτερα αυτών μιας καταβαλλομένης σε μια ΜΜΕ ενισχύσεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

43 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η Επιτροπή διαθέτει, όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΕΚ, ευρεία εξουσία εκτιμήσεως της οποίας η άσκηση συνεπάγεται περίπλοκες οικονομικής και κοινωνικής φύσεως αξιολογήσεις που πρέπει να γίνονται σε κοινοτικό πλαίσιο (βλ., ιδίως, την απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 1987, 310/85, Deufil κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 901, σκέψη 18). Ο σχετικός με την άσκηση αυτής της εξουσίας εκτιμήσεως δικαστικός έλεγχος περιορίζεται στην εξέταση του αν τηρήθηκαν οι σχετικοί με τη διαδικασία και την αιτιολογία κανόνες καθώς και στον έλεγχο της ουσιαστικής ακρίβειας των ληφθέντων υπόψη πραγματικών περιστατικών και την ανυπαρξία νομικής πλάνης, πρόδηλης πλάνης κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών ή κατάχρηση εξουσίας (αποφάσεις της 26ης Σεπτεμβρίου 2002, C-351/98, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-8031, σκέψη 74, και της 13ης Φεβρουαρίου 2003, C-409/00, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-1487, σκέψη 93).

44 Από το ίδιο το κείμενο των άρθρων 87, παράγραφος 3, στοιχείο γ', και 88 ΕΚ προκύπτει ότι η Επιτροπή «δύναται» να θεωρήσει ως συμβατές με την κοινή αγορά τις ενισχύσεις που μνημονεύονται στην πρώτη από τις διατάξεις αυτές. Κατά συνέπεια, έστω και αν στην Επιτροπή εναπόκειται πάντοτε να αποφαίνεται επί του συμβατού με την κοινή αγορά των κρατικών ενισχύσεων ως προς τις οποίες ασκεί τον έλεγχό της, και τούτο έστω και αν οι τελευταίες δεν της έχουν γνωστοποιηθεί (απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, γνωστή ως Boussac Saint Frères, Συλλογή 1990, σ. I-307, σκέψεις 15 έως 24), η Επιτροπή δεν υποχρεούται να κηρύσσει τέτοιες ενισχύσεις συμβατές με την κοινή αγορά (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2003, Ισπανία κατά Επιτροπής, σκέψη 94).

45 Ωστόσο, όπως ορθώς υπενθύμισε η Ιταλική Δημοκρατία, η Επιτροπή δεσμεύεται από τα πλαίσια και τις ανακοινώσεις που θεσπίζει σχετικά με τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων, στο μέτρο που αυτά δεν παρεκκλίνουν από τους κανόνες της Συνθήκης ή γίνονται αποδεκτά από τα κράτη μέλη (βλ., ιδίως, απόφαση, την προπαρατεθείσα απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2003, Ισπανία κατά Επιτροπής, σκέψη 95).

46 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι από το σημείο 1.2 του πλαισίου ΜΜΕ προκύπτει ότι η ευνοϊκή προσέγγιση της Επιτροπής, σχετικά με κρατικές ενισχύσεις στις ΜΜΕ, δικαιολογείται από τις ατέλειες της αγοράς λόγω των οποίων οι επιχειρήσεις αυτές υποχρεούνται να αντιμετωπίζουν ορισμένα μειονεκτήματα, ατέλειες εξαιτίας των οποίων περιορίζεται έτσι μια οικονομικώς και κοινωνικώς ευκταία ανάπτυξη για αυτές.

47 Από το σημείο 3.2 του πλαισίου ΜΜΕ προκύπτει ότι μια επιχείρηση, προκειμένου να χαρακτηριστεί ως ΜΜΕ κατά την έννοια του πλαισίου αυτού, πρέπει να πληροί τρία κριτήρια, συγκεκριμένα αυτό του αριθμού απασχολουμένων προσώπων, το χρηματοπιστωτικό κριτήριο και αυτό της ανεξαρτησίας.

48 Προκειμένου περί αυτού του τελευταίου κριτηρίου, το άρθρο 1, παράγραφος 3, του παραρτήματος της συστάσεως ΜΜΕ προβλέπει ότι θεωρούνται ως ανεξάρτητες οι επιχειρήσεις εκείνες που δεν ανήκουν, κατά ποσοστό 25 % ή περισσότερο του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου, σε μία ή, από κοινού, σε περισσότερες επιχειρήσεις οι οποίες δεν πληρούν τους ορισμούς της ΜΜΕ ή της μικρής επιχειρήσεως.

49 Επιβάλλεται, ωστόσο, να σημειωθεί ότι, αντίθετα προς ό,τι ισχυρίζεται η Ιταλική Δημοκρατία, το διατακτικό μέρος μιας πράξεως είναι αδιαχώριστο από την αιτιολογία της, οπότε πρέπει αυτό να ερμηνεύεται, εφόσον παρίσταται ανάγκη, λαμβανομένων υπόψη των αιτιολογικών σκέψεων που οδήγησαν στην έκδοσή της εν λόγω πράξεως (βλ. την απόφαση της 15ης Μαΐου 1997, C-355/95 P, TWD κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-2549, σκέψη 21).

50 Συναφώς, από τη δέκατη όγδοη, δέκατη ένατη και εικοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη της συστάσεως ΜΜΕ καθώς και από το σημείο 3.2 του πλαισίου ΜΜΕ προκύπτει ότι στόχος του κριτηρίου ανεξαρτησίας είναι να διασφαλιστεί ώστε τα προοριζόμενα για τις ΜΜΕ μέτρα να είναι πράγματι επωφελή για τις επιχειρήσεις ως προς τις οποίες το μέγεθος αποτελεί μειονέκτημα και όχι για εκείνες τις επιχειρήσεις που ανήκουν σε μεγάλο όμιλο και, επομένως, έχουν πρόσβαση στα μέσα και τα στηρίγματα που δεν διαθέτουν οι ανταγωνιστές τους αντιστοίχου μεγέθους. Σχετικώς, προκύπτει επίσης ότι, προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη μόνον οι επιχειρήσεις που αποτελούν πράγματι ανεξάρτητες ΜΜΕ, πρέπει να εξαλειφθούν τα νομικά κατασκευάσματα τύπου ΜΜΕ που αποτελούν οικονομικό όμιλο η ισχύς του οποίου υπερβαίνει αυτήν μιας τέτοιας επιχείρησης, και ότι πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε ο ορισμός των ΜΜΕ να μην καταστρατηγείται για καθαρά τυπικούς λόγους.

51 Επομένως, όπως έχει υπενθυμίσει στο σημείο 33 των προτάσεών του ο γενικός εισαγγελέας, το κριτήριο της ανεξαρτησίας πρέπει να ερμηνευθεί υπό το φως του στόχου αυτού, οπότε μια επιχείρηση που ανήκει σε ποσοστό κάτω του 25 % σε μεγάλη επιχείρηση, και πληροί, έτσι, τυπικώς το εν λόγω κριτήριο, αλλά η οποία, στην πραγματικότητα, αποτελεί μέρος ενός μεγάλου ομίλου επιχειρήσεων, δεν θα μπορεί, παρ' όλ' αυτά, να θεωρηθεί ως ικανοποιούσα το κριτήριο αυτό.

52 Εν προκειμένω, η Επιτροπή, χωρίς να έχει αντικρουστεί από την Ιταλική Δημοκρατία, διαπίστωσε, στην αιτιολογική σκέψη 37 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι βασική ιδέα της οικείας επενδύσεως στη Solar Tech του ομίλου Permasteelisa, παγκόσμιου ηγέτη στον τομέα της παραγωγής και της τοποθετήσεως επιστρώσεων για τα μεγάλα έργα πολεοδομίας, είναι ότι ο τελευταίος επιθυμεί, δι' αυτού του τρόπου, να διευρύνει την κλίμακα παραγωγής του. Η Επιτροπή, στις εν λόγω αιτιολογικές σκέψεις 38 και 39 διαπίστωσε, εκ νέου, χωρίς να έχει αντικρουστεί, ότι, εκτός του 24 % της Solar Tech που ανήκει στην

Permasteelisa, ο ιδρυτής και μέτοχος αναφοράς του ομίλου Permasteelisa, ο οποίος ασκεί εκεί καθήκοντα γενικού διευθυντή, διαθέτει το 46 % της Solar Tech και είναι το μοναδικό μέλος του διοικητικού συμβουλίου της εταιρίας αυτής, ο πρόεδρος του εν λόγω ομίλου κατέχει το 15 % της Solar Tech και ένα από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της Permasteelisa, που είναι επίσης πρόεδρος μιας εταιρίας του ίδιου ομίλου διαθέτει το εναπομένον 15 %.

53 Επομένως, ορθώς η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα, στην αιτιολογική σκέψη 36 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι, από οικονομική άποψη, η Solar Tech πρέπει να θεωρηθεί ως εταιρία αποτελούσα μέρος του ομίλου Permasteelisa, που είναι μια μεγάλη επιχείρηση, και τούτο έστω και αν η Permasteelisa διαθέτει μόνον το 24 % της Solar Tech.

54 Εξάλλου, όπως προκύπτει από τη σκέψη 44 της παρούσας αποφάσεως, σύμφωνα με το σημείο 4.2.1, τέταρτη παράγραφος, του πλαισίου ΜΜΕ και το σημείο 1.4 του πολυτομεακού πλαισίου, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να εγκρίνει, προς όφελος των ΜΜΕ, ενισχύσεις που υπερβαίνουν το επίπεδο περιφερειακής ενισχύσεως για επένδυση που έχει επιτρέψει για τις μεγάλες επιχειρήσεις της εν λόγω περιφέρειας. Ως εκ τούτου, αν η οικεία επιχείρηση δεν αντιμετωπίζει, στην πραγματικότητα, τα τυπικά μειονεκτήματα των ΜΜΕ, η Επιτροπή δικαιούται, εν προκειμένω, να αρνηθεί μια τέτοια προσαύξηση της ενισχύσεως. Πράγματι, έγκριση προσαυξήσεως της ενισχύσεως για τις επιχειρήσεις οι οποίες, μολονότι πληρούν τα τυπικά κριτήρια του ορισμού των ΜΜΕ, δεν πάσχουν από τα χαρακτηριστικά μειονεκτήματα αυτών, θα ήταν αντίθετο προς το άρθρο 87 ΕΚ, στο μέτρο που, όπως έχει επισημάνει ο γενικός εισαγγελέας στην παράγραφο 43 των προτάσεών του, μια τέτοια προσαύξηση δύναται να νοθεύσει έτι περαιτέρω τον ανταγωνισμό και, επομένως, να αλλοιώσει τους όρους εμπορίου σε βαθμό αντίθετο προς το κοινό, κατά την έννοια της παραγράφου 3, στοιχείο γ', του εν λόγω άρθρου, συμφέρον.

55 Πάντως, η Επιτροπή, στις αιτιολογικές σκέψεις 41 και 42 της προσβαλλομένης αποφάσεως, διαπίστωσε ότι στα έγγραφα που χρησίμευσαν ως βάση για την εκ μέρους της Ιταλικής Δημοκρατίας έρευνα του σχεδίου ενισχύσεων, αναφέρεται ότι, προκειμένου περί ιδίων κεφαλαίων, τα απαραίτητα για τη Solar Tech κεφάλαια μπορούν να συγκεντρωθούν βάσει των δυνατοτήτων της Permasteelisa, ότι η Solar Tech έχει πρόσβαση σε κατέχοντες την αναγκαία τεχνολογία εταίρους, και τούτο μέσω των τριών μετόχων της που είναι φυσικά πρόσωπα

και διευθύνουν επίσης τον όμιλο Permasteelisa, και ότι, όσον αφορά τη διανομή των προϊόντων, το εν λόγω κράτος μέλος ανέφερε ότι η Solar Tech θα πωλήσει ένα μέρος της παραγωγής της (30 έως 30 %) στην Permasteelisa και θα δυνηθεί να επωφεληθεί των επαφών της τελευταίας με πελάτες στον τομέα των ακινήτων, πράγμα που θα επιτρέψει στη Solar Tech να απευθυνθεί στην παγκόσμια αγορά. Όμως, η Ιταλική Δημοκρατία δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο δυνάμενο να επιβεβαιώσει τις διαπιστώσεις αυτές.

56 Κατά συνέπεια, όπως διαπίστωσε η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 36 της προσβαλλομένης αποφάσεως, χάρις στους οικονομικούς, χρηματοπιστωτικούς και οργανωτικούς δεσμούς που υφίστανται μεταξύ της Permasteelisa και της Solar Tech, δεν αντιμετωπίζει η τελευταία, ή αντιμετωπίζει σε μικρό βαθμό, τα μειονεκτήματα από τα οποία συνήθως πάσχουν οι ΜΜΕ και τα οποία αποτελούν έναν από τους βασικούς λόγους της χορηγήσεως της προσαυξήσεως, προς όφελος αυτών των επιχειρήσεων, του ανωτάτου ποσού της ενισχύσεως.

57 Εξ αυτού έπεται ότι ορθώς η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα, στην αιτιολογική σκέψη 36 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Solar Tech δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να μπορεί να τύχει της προβλεπομένης υπέρ των ΜΜΕ προσαυξήσεως ενισχύσεως και, στην αιτιολογική σκέψη 50 της ίδιας αποφάσεως, ότι δεν μπορεί να εφαρμοστεί εν προκειμένω η προσαύξηση κατά 15 % του ακαθαρίστου ισοδυνάμου επενδύσεως.

58 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι το πρώτο σκέλος του μόνου λόγου που προβάλλει η Ιταλική Δημοκρατία προς στήριξη της προσφυγής της πρέπει να απορριφθεί.

Όσον αφορά το άρθρο 88, παράγραφος 1, ΕΚ

Επιχειρήματα των διαδίκων

59 Η Ιταλική Δημοκρατία υπενθυμίζει ότι το άρθρο 88, παράγραφος 1, ΕΚ προβλέπει ότι η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, εξετάζει διαρκώς τα καθεστώτα ενισχύσεων που υφίστανται, ενώ προτείνει στα κράτη τα

κατάλληλα μέτρα που απαιτεί η προοδευτική ανάπτυξη και η λειτουργία της κοινής αγοράς. Εφαρμόζοντας τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις υπέρ των ΜΜΕ κοινοτική νομοθεσία υπό έννοια διαφορετική της προβλεπομένης υπ' αυτής, η προσβαλλομένη απόφαση παρεκκλίνει από την εν λόγω νομοθεσία χωρίς να έχει προηγηθεί εξέταση αυτής από κοινού με τα κράτη μέλη. Έτσι, η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει επίσης από ακυρότητα λόγω παραβιάσεως της υποχρεώσεως κανονικής και περιοδικής συνεργασίας (βλ. σχετικά με πράξεις της ιδίας νομικής φύσεως, μεταξύ άλλων, την προπαρατεθείσα απόφαση Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψεις 64 και 65).

60 Η Επιτροπή απαντά ότι δεν παρεξέκκλινε από το πλαίσιο ΜΜΕ ούτε, ως εκ τούτου, προέβη σε σιωπηρή τροποποίηση του τελευταίου.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

61 Από την εκ μέρους του Δικαστηρίου εξέταση του πρώτου σκέλους του μόνου προβληθέντος από την Ιταλική Δημοκρατία, προς στήριξη της προσφυγής της, λόγου, προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν έχει παρεκκλίνει ούτε από τη σύσταση ΜΜΕ ούτε από το πλαίσιο ΜΜΕ. Εξ αυτού έπεται ότι ούτε το δεύτερο σκέλος του εν λόγω λόγου μπορεί να γίνει δεκτό.

Όσον αφορά τις αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της νομικής ασφάλειας

Επιχειρήματα των διαδίκων

62 Η Ιταλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι ο ορισμός της εννοίας της ΜΜΕ, που στηρίζεται στις συγκεκριμένες και ειδικές προϋποθέσεις που περιλαμβάνονται στη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις προς τις ΜΜΕ κοινοτική νομοθεσία, μπορούσε να δημιουργήσει στις οικείες επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων και η

Solar Tech, δικαιολογημένη εμπιστοσύνη σχετικά με την ευνοϊκή αποδοχή του αιτήματος να τύχουν της προσαυξήσεως που θα μπορούσε να τις ενθαρρύνει να θέσουν σε εφαρμογή τις σύμφωνες προς τις προδιαγραφές του εν λόγω καθεστώτος οργανωτικές και επιχειρηματικές υποδομές. Η διαφορετική σχετικά με την έννοια των ΜΜΕ ερμηνεία που δόθηκε με την προσβαλλομένη απόφαση κλόνισε αυτή την εμπιστοσύνη ενώ δημιούργησε επίσης μια κατάσταση αβεβαιότητας σχετικά με τις προϋποθέσεις εφαρμογής της προβλεπόμενης για τις ΜΕΕ προσαυξήσεως του 15 % του ακαθάριστου ισοδύναμου επιδοτήσεως. Ως εκ τούτου, η ερμηνεία αυτή είναι αντίθετη προς τις αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της νομικής ασφάλειας.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

63 Επιβάλλεται να επισημανθεί, αφενός, ότι δεν αμφισβητείται ότι, δυνάμει του πολυτομεακού πλαισίου, η σχεδιασθείσα από την Ιταλική Δημοκρατία ενίσχυση υπόκειτο σε υποχρεωτική γνωστοποίηση.

64 Επιβάλλεται η διαπίστωση, αφετέρου, ότι από τις ανωτέρω σκέψεις 43 έως 58 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή απλώς προέβη σε ορθή εφαρμογή της συστάσεως ΜΜΕ και του πλαισίου ΜΜΕ.

65 Εν πάση περιπτώσει, ενόψει του επιτακτικού χαρακτήρα του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων που ασκείται από την Επιτροπή βάσει του άρθρου 88 ΕΚ, οι δικαιούχοι ενισχύσεως για επιχείρηση μπορούν να έχουν, κατ' αρχήν, δικαιολογημένη εμπιστοσύνη όσον αφορά τον κανονικό χαρακτήρα της ενισχύσεως μόνον εάν η τελευταία χορηγήθηκε κατόπιν τηρήσεως της προβλεπομένης από το εν λόγω άρθρο διαδικασίας (βλ. την απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 1997, C-169/95, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-135, σκέψη 51).

66 Εξ αυτού έπεται ότι, εφόσον η Επιτροπή δεν έχει λάβει εγκριτική απόφαση και δη, εφόσον η προθεσμία προσφυγής κατά της αποφάσεως αυτής δεν έχει εκπνεύσει, ο δικαιούχος δεν είναι βέβαιος ως προς τη νομιμότητα της σχεδιαζομένης ενισχύσεως, μοναδικό γεγονός που μπορεί να του δημιουργήσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη (βλ., υπό την έννοια αυτή, την προπαρατεθείσα απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 1997, Ισπανία κατά Επιτροπής, σκέψη 53· βλ. επίσης την απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 2002, T-126/99, Graphischer Maschinenbau κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-2427, σκέψη 42).

67 Επομένως, η Επιτροπή δεν έχει παραβιάσει την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης ούτε αυτή της νομικής ασφάλειας, οπότε το τρίτο δε σκέλος του μόνου λόγου που έχει προβάλει η Ιταλική Δημοκρατία προς στήριξη της προσφυγής της πρέπει επίσης να απορριφθεί.

68 Δεδομένου ότι κανένα από τα σκέλη του εν λόγω λόγου δεν έγινε δεκτό, πρέπει η προσφυγή να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

69 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή έχει ζητήσει την καταδίκη της Ιταλικής Δημοκρατίας και η τελευταία ηττήθηκε όσον αφορά τον μόνο λόγο της ακυρώσεως, πρέπει αυτή να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Απορρίπτει την προσφυγή.**

2) **Καταδικάζει την Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.**

Timmermans Rosas von Bahr

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Απριλίου 2004.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος

R. Grass V. Skouris